

Závěr č. 24

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 15. 6. 2018**

Přechod peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance

V případě smrti státního zaměstnance bude na přechod jeho peněžitých práv aplikováno ustanovení § 328 odst. 1 zákoníku práce, podle něhož platová práva státního zaměstnance přecházejí až do výše trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku postupně na jeho manžela, děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti. Předmětem dědictví se tato platová práva stávají, není-li těchto osob nebo jde-li o platová práva nad stanovenou výši.

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě se zabýval problematikou přechodu peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance, která není výslovně upravena v zákoně o státní službě.

V případě zaměstnance v pracovním poměru podle § 328 odst. 1 zákoníku práce peněžitá práva jeho smrtí nezanikají a jeho mzdová a platová práva z pracovněprávního vztahu přecházejí do výše odpovídající trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku postupně na manžela zaměstnance, jeho děti a rodiče, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti. Předmětem dědictví se platová práva stávají až ve chvíli, kdy není výše uvedených osob nebo pokud jde o platové nároky ve výši nad trojnásobek průměrného měsíčního výdělku zemřelého zaměstnance. Je tak i po smrti zaměstnance v plné míře zachována alimentární funkce mzdy a platu a členové rodiny zemřelého zaměstnance nejsou vystaveni případným negativním sociálním dopadům.

Zákon o státní službě, který upravuje služební poměr státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu, neobsahuje na rozdíl od zákoníku práce

výslovnou právní úpravu přechodu peněžitých práv státního zaměstnance pro případ jeho smrti, ani v tomto konkrétně na zákoník práce neodkazuje.

Oproti tomu, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a rovněž zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, právní úpravu zvláštního právního nástupnictví v případě smrti zaměstnance obsahuje, a to obdobnou, jako je tomu v zákoníku práce.

Zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), pak obsahoval delegační ustanovení, kdy v ustanovení § 228 odkazoval na zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce. Je tedy zřejmé, že neuvedení obdobného odkazu v zákoně o státní službě bylo opomenutím, nikoli zjevným záměrem zákonodárce.

Poradní sbor se usnesl, že neexistence výslovné právní úpravy v zákoně o státní službě týkající se zvláštního režimu právního nástupnictví v případě smrti státního zaměstnance nemůže být na újmu alimentární funkci platu, která je v tomto případě promítnuta do přechodu dospělého práva stanoveným pozůstalým. Pro uvedený názor svědčí i skutečnost, že v případě opačného pohledu by absentující ustanovení zákona o státní službě zakládala nerovné postavení mezi státními zaměstnanci a dalšími zaměstnanci ve veřejné správě, na něž se úprava zvláštního právního nástupnictví podle zákoníku práce či zákonů upravujících služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání vztahuje.

Podpůrně by bylo lze zvláštní právní nástupnictví při extenzivním výkladu pojmu odměňování podřadit pod tuto oblast. Důvodem je skutečnost, že § 328 odst. 1 zákoníku práce upravuje specifický případ uplatnění nároku na peněžitě plnění odpovídající mzdě či platu za již vykonanou práci (mzdové nebo platové právo) a část šestá zákoníku práce zabývající se odměňováním neupravuje pouze podmínky vzniku mzdových či platových práv zaměstnance vůči zaměstnavateli, ale upravuje také podmínky jejich uplatnění, tj. například vyplácení mzdy či platu. V § 328 odst. 1 zákoníku práce, kde je opětovně promítnuta alimentární funkce mzdy a platu, jsou pak také upraveny podmínky uplatnění mzdových či platových práv zaměstnance, resp. v daném případě jeho zvláště určených právních nástupců. Zákon o státní službě v § 144 v oblasti odměňování odkazuje na zákoník práce, a tudíž by bylo lze následně aplikovat i § 328 odst. 1 zákoníku práce na případy, kdy zemře státní zaměstnanec.

Poradnímu sboru se jako vhodné jeví doplnit přímo do zákona o státní službě v rámci legislativního procesu úpravu přechodu peněžitých práv zemřelého státního zaměstnance. V souvislosti s tímto by bylo žádoucí doplnit také absentující úpravu zániku peněžitých práv služebního úřadu vůči zemřelému státnímu zaměstnanci.